

O scurtă introducere la interviewarea investigativă

Ghidul practicantului

Promovarea principiilor comune
și a standardelor profesionale
în politica europeană

Michael Boyle
Jean-Claude Vullierme

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

O scurtă introducere la intervievarea investigativă

Ghidul practicantului

**Promovarea principiilor comune
și a standardelor profesionale
în politica europeană**

Michael Boyle
Jean-Claude Vullierme

*Opiniile exprimate în această lucrare
reprezintă răspunderea autorilor
și nu reflectă neapărat politica
oficială a Consiliului Europei.*

Toate solicitările privind reproducerea
sau traducerea întregului document
sau a unei părți a lui trebuie adresate
Directoratului Comunicațiilor
(F-67075 Strasbourg Cedex sau
publishing@coe.int). Orice altă
corespondență privind acest
document trebuie adresată
Directoratului General pentru
drepturile omului și statul de drept.

Coperta și redactarea:
Departamentul producere
documente și publicații
al Consiliului Europei (SPDP)

Fotografii: ©Shutterstock

© Consiliul Europei, iulie 2019.
Imprimat în tipografia
Consiliului Europei

Acest ghid a fost întocmit de
experții Consiliului Europei:

Michael Boyle
Jean-Claude Vullierme

Cuprins

PREFAȚĂ	5
INTRODUCERE	7
INTERVIEWAREA PROFESIONALĂ	9
Intervievare sau interogare?	9
Provocarea de a respecta drepturile omului	10
Respectarea legii – Datoria fiecărui polițist	10
Drepturile omului	11
Regula de aur	12
Tortura nu funcționează	13
Cum să tratezi un suspect	13
Chestionarea	14
Citirea suspectului – Atenționare	15
Siguranța vinovăției	16
Înregistrarea unui interviu	17
Recunoașterea vinovăției	18
Suspectul tăcut	19
Testarea practică	20
PROCESUL INTERVIEWĂRII	21
Planificarea	22
Pregătirea	23
Prezentarea	23
Relatarea	24
Întrebări	25
Încheierea	27
Evaluarea	27
CONCLUZIE	29
PRINCIPIILE INTERVIEWĂRII INVESTIGATIVE	31

Prefață

Cei doi experți care au scris acest ghid au o bogată experiență profesională polițienească, inclusiv realizarea de audite și inspecții în țară (Marea Britanie și Franța) și în străinătate (Irac). Au fost de asemenea foarte motivați în a susține practici privind drepturile omului în toate aspectele polițienești, pe care le știau a fi nu numai foarte eficiente pe termen scurt, ci și având o contribuție importantă la însuflarea sprijinului și încrederii comunității în spiritul justiției și statului de drept.

Prin munca proprie și prin discuții cu colegi din alte țări, autorii au descoperit că multe nereușite în a exprima standardele profesionale polițienești rezultă din necunoaștere, abilități limitate și instruire polițienească insuficientă, mai degrabă decât din neajunsurile individuale ale polițiștilor. Foarte adesea ei au fost martorii unor încercări de instruire pentru promovarea practicilor polițienești legate de drepturile omului care se sprijineau în mare măsură pe abordări academice și judiciare. Aceste abordări aveau tendința de a fi prea îndepărtate de munca și experiența de zi cu zi a polițiștilor și, deși corecte din punct de vedere intelectual și legal, nu reușeau să ofere practici legate de drepturile omului celor afectați de activitățile polițienești.

autorii au avut în vedere câteva intervenții de instruire în practica polițienească pe care le-au considerat simple, directe și eficiente ca preț, și care ar avea un impact semnificativ în domeniul drepturilor omului și statului de drept. Ei au

hotărât să adauge elemente ale unor tehnici polițienești noi, mai eficiente și care să respecte drepturile omului, în practicile de interviu, cu accent deosebit pe interviuarea suspectilor. Aceasta datorită vulnerabilității suspectilor la un potențial abuz în timpul chestionării, în situații în care polițiștii pot fi sub imensa presiune a rezolvării infracțiunilor și asigurării convingerilor. Confrunțați cu dovezi limitate și cu insuficiente abilități de a chestiona în așa fel încât să mărească volumul, justetea și exactitatea informațiilor primite, polițiștii se pot găsi sub presiunea de a obține orecunoaștere a vinovăției, ca singurul mijloc posibil de a rezolva cazul. În aceste condiții, ancheta se poate ușor îndrepta înspre amenințarea sau forțarea suspectului să-și recunoască vinovăția. Autorii apreciază că mulți polițiști insuficient pregătiți se înșală adesea crezând că o persoană nevinovată nu va recunoaște niciodată o infracțiune pe care nu a comis-o. De aceea, polițiștii nu văd un pericol în a aplica metode opresive, în special atunci când cred, iarăși greșit, că aceasta servește interesului public. Experții cred că fără pregătire în acest domeniu există o mare probabilitate ca drepturile omului să fie încălcate, ca nevinovații să fie condamnați, ca vinovații să scape, ca polițiștii să încalce legea pe care au jurat să o apere, ca poliția și sistemul penal de justiție să-și piardă încrederea și respectul publicului.

Sprijiți de Consiliul European, autorii au militat pentru redactarea unui scurt ghid introductiv privind interviuarea investigativă. Toate părțile au convenit că un astfel de ghid trebuie să fie în mod necesar și deliberat scurt și simplu. Că trebuie să fie un lucru pe care un polițist să-l poată citi, înțelege și aplica. El nu este menit să înlocuiască programele de instruire completă privind tehnicile de interviuare, ci mai degrabă să umple un gol acolo unde astfel de programe nu au fost oferite, sau au fost limitate în volum și natură, din cauza resurselor insuficiente ale departamentelor de poliție. Deși autorii sunt conștienți că acest ghid nu-i poate face pe polițiști experți în interviuare, ei cred că respectarea metodologiei și principiilor expuse va duce la îmbunătățiri semnificative în eficiența poliției și respectarea obligațiilor legate de drepturile omului. Acestea reprezintă scopuri laudabile și de dorit pentru un astfel de ghid.

INVESTIGATE

- Who? - When?
- What? - How?
- Where?
- Why?

Introducere

D Detectarea infracțiunilor este un obiectiv principal al poliției din toate țările. Una dintre cele mai importante metode pentru detectarea și investigarea eficientă a infracțiunilor este intervierea eficientă a victimelor, martorilor și suspecților. Realizarea adecvată și profesionistă a acestei funcții cheie poate contribui în mare măsură la rezolvarea infracțiunilor, ducând astfel la îndeplinirea justiției și întărirea statului de drept. Totuși, ca orice metoda, ea poate fi de slabă calitate și poate fi mânărită de oameni având cunoștințe inadecvate și abilități insuficiente. Acest lucru s-a manifestat foarte adesea prin încălcarea drepturilor omului de către polițiști, în special în interogarea suspecților: nu numai în trecut, ci și în zilele noastre. Conștienți de necesitatea prevenirii abuzurilor și de profesionalizarea standardelor polițienești, Consiliul European a identificat ca obiectiv esențial al activității polițienești protejarea drepturilor omului. Drepturile omului nu sunt un impediment pentru o activitate polițienească eficientă; mai degrabă, o activitate polițienească eficientă se realizează numai cu respectarea drepturilor omului. Acționând mână în mână cu respectarea drepturilor omului, polițiștii vor câștiga pe drept stima, încrederea și sprijinul comunității pe care o slujesc. În acest fel, polițiștii vor fi mai buni în meseria lor și vor avea mai multe satisfacții de pe urma acesteia. Acestea sunt obiective pe care polițiștii le vor recunoaște ca demne de urmărit.

În abordarea interviurii investigative, ca în toată activitatea polițienească, polițiștii europeni trebuie să se ghideze după Codul European de Etică al Poliției, care caută să asigure standarde profesionale comune și să pună bazele normelor etice. Ca principiu de bază, acesta cere polițiștilor nu doar să acționeze legal, ci și să „aplice legea cu integritate și respect” față de toți cetățenii, inclusiv față de aceia care pot fi suspecți de implicare într-o infracțiune.

Acest scurt ghid introductiv privind intervierea investigativă dorește să ofere polițiștilor o metodă eficientă, cât și cunoștințele și abilitățile necesare pentru aplicarea acestei metode în cursul investigațiilor. El folosește atât cercetările științifice moderne, cât și experiența de zi cu zi a practicanților experți, care acționează la cele mai înalte standarde profesionale, în litera Codului European de Etică al Poliției.

Ghidul se concentrează în primul rând pe chestionarea suspectilor, adică a oricărui individ în legătură cu implicarea lui, sau presupusa lui implicare, în comiterea unei infracțiuni. Deși scopul fiecărei categorii de interviuri poate oarecum varia, toate interviurile au în comun același obiectiv principal, și anume a strânge informații complete, precise și de încredere, care să ajute la aducerea adevăratului răufăcător în fața justiției. De aceea, majoritatea materialului din acest ghid se va aplica și pentru intervierea victimelor și martorilor, în timp ce stabilește principii și practici de interviere investigativă. Alte considerente care trebuie să primeze în mintea investigatorului sunt etapele și asigurările suplimentare speciale care trebuie parcurse când este vorba de intervievați vulnerabili, dezavantajați sau tineri.

Intervievarea profesională

Intervievare sau interogare?

Materialul din acest ghid se referă constant la conducerea unui interviu mai degrabă decât o interogare. Deși în unele cazuri termenii se pot adesea înlocui unul pe altul, termenul „interogare” se referă în general la chestionarea suspectilor, în special în cazul infracțiunilor mai grave, precum omorul, răpirea, infracțiunile legate de droguri ori terorismul. Totuși, el are un înțeles mai dur și poate sugera că o formă mai diferită, mai strictă de chestionare este potrivită pentru suspecti. De fapt, ca polițist, trebuie să demonstrezi aceleași standarde profesionale de imparțialitate și să-i tratezi cu respect și demnitate pe toți cei chestionați, fie în calitate de victime, de martori sau de suspecti. În toate cazurile, ca polițist, trebuie să folosești interviul pentru a obține cât mai multe informații factice și de încredere, pentru a direcționa investigația spre o rezolvare reușită. Desigur, în cazul interviuării suspectilor mai există și scopul potențial de a obține o admitere a vinovăției – o recunoaștere. Totuși, acesta nu trebuie să fie scopul principal sau unic al interviului, deoarece și o recunoaștere a vinovăției trebuie substanțiată cu informații și dovezi. Acest lucru va reduce probabilitatea unei false recunoașteri și le va permite polițiștilor să prezinte un caz mai solid împotriva suspectului, în cazul în care mărturisirea va fi retrasă ulterior.

Provocarea de a respecta drepturile omului

În toate fazele unei investigații este esențial să aderi la cele mai înalte standarde profesionale polițienești și să te dedici în totalitate protejării și apărării drepturilor omului, inclusiv pe acelea ale suspectilor. Este esențial să apreciezi că această legătură dintre profesionalismul polițienesc și respectarea drepturilor omului constituie un echilibru perfect, în care una nu poate exista fără cealaltă. De aceea trebuie să arăți respect și integritate față de orice provocare ori frustrare, chiar dacă acestea pot rezulta din comportarea suspectului, sau din propriul tău sentiment de urgență, ori din al superiorilor sau publicului, de a rezolva cazul. Vor fi momente când vei simți că timpul este esențial pentru salvarea de vieți omenești, poate în cazul răpirilor sau al unor atacuri teroriste planuite împotriva unor victime nevinovate. Aceasta s-a mai întâmplat în trecut și cu alți polițiști. Totuși, nici măcar amenințarea cu violența față de un suspect, chiar fără intenția de a o concretiza, nu poate fi justificată în aceste condiții. Un astfel de comportament ilegal a dus la pedepsirea unor polițiști, iar potențialele probe să fie considerate inadmisibile de către instanțe. La fel de important, după cum vei afla pe parcursul acestui ghid, este că tehnicile de intervievare care respectă drepturile omului sunt mai productive și mai puternice decât folosirea forței, intimidarea sau manipularea. Ele s-au dovedit în mod constant mai eficiente în rezolvarea infracțiunilor decât folosirea metodelor care abuzează ori maltratează suspectii. Acest lucru a fost demonstrat și recunoscut chiar în cazul celor mai dificili suspecti și al celor mai grave infracțiuni.

Respectarea legii – Datoria fiecărui polițist

În plus față de cerințele și asigurările oferite de legislația națională, trebuie să existe o atenție deosebită față de cadrul legal internațional care se aplică activității polițienești. În special, ca polițist al unui stat membru al Consiliului Europei, ești obligat să aderi la *Convenția pentru protecția drepturilor și libertăților*

fundamentale ale omului (ETS No. 5). Vei fi îndrumat mai departe în practica profesională de Codul European de Etică al Poliției și de alte instrumente internaționale care au legătură directă cu activitatea ta. Acestea includ *Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante* (ETS No. 126) și Convenția Națiunilor Unite împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane ori degradante. Polițiștii trebuie de asemenea să ia în seamă Codul de conduită al Națiunilor Unite pentru funcționarii însărcinați cu aplicarea legii, cât și propriile lor coduri și standarde naționale de conduită polițienească. Cunoașterea și aderarea la aceste standarde va spori mult profesionalismul și eficiența ta. Găsești mai jos câteva principii de bază pe care să le respecti mereu în activitatea ta, inclusiv, desigur, în timpul interviului suspectilor, acesta fiind un moment când indivizii sunt foarte vulnerabili.

Drepturile omului

Convenția pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Articolul 3 spune că nimeni nu trebuie supus torturii sau tratamentului și pedepselor inumane ori degradante. Aceasta are legătură directă cu modul în care trebuie tratat un suspect în toate fazele detenției și în special pe parcursul chestionării.

Articolul 5 menționează că oricine are dreptul la libertate și securitate, iar când este arestat și privat de această libertate, trebuie informat cu promptitudine, într-o limbă pe care o înțelege, despre motivele arestării și despre acuzațiile care i se aduc.

Articolul 14 spune că toate formele de discriminare sunt interzise și niciun tratament inechitabil împotriva cuiva nu poate fi justificat pe motiv de sex, rasă, culoare, limbă, religie, politică sau altă opinie, origine națională sau socială, asociere cu o minoritate națională, proprietate, naștere sau alt statut.

Codul de principii al Națiunilor Unite pentru protecția tuturor persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau prizonierat

Principiile din acest document stabilesc, printre altele, că toți deținuții trebuie „tratați într-o manieră umană și cu respect pentru demnitatea inerentă a persoanei umane”. Indivizii nu trebuie supuși torturii sau tratamentului ori pedepselor crude, inumane ori degradante; nicio circumstanță nu poate vreodată justifica un astfel de tratament.

Privitor la interviu, nimeni nu trebuie supus violenței, amenințărilor sau metodelor de interogare care afectează judecata ori capacitatea de a lua decizii. Aceasta include și faptul de a ”beneficia” de situația unei persoane deținute cu scopul de a o obliga să-și recunoască vinovăția.

Este un bun obicei acela de a înregistra durata de timp pentru care un deținut este interviu, durata pauzelor dintre interviuri și identitatea celor prezenți la conducerea interviurilor.

Codul de conduită al ONU pentru funcționarii însărcinați cu aplicarea legii

Articolul 2: În exercițiul funcțiunii lor, funcționarii însărcinați cu aplicarea legii trebuie să respecte și să protejeze demnitatea și drepturile omului față de toate persoanele.

Articolul 5: Niciun funcționar însărcinat cu aplicarea legii nu trebuie să provoace, să atragă ori să tolereze orice act de tortură sau alte tratamente ori pedepse crude, inumane ori degradante.

Articolul 6: Funcționarii însărcinați cu aplicarea legii trebuie să asigure deplina protecție a sănătății persoanelor din custodia lor.

Regula de aur

Nu există circumstanțe care să justifice ca un suspect să fie supus intimidării, amenințărilor, abuzului ori violenței de orice fel, fizice ori psihice, pentru obținerea de informații, implicarea unei alte persoane ori pentru recunoașterea unei infracțiuni.

Nu numai că nu este etic, contrar standardelor etice ale profesiei de polițist și o încălcare a legislației naționale și internaționale, dar **pur și simplu nu funcționează.**

Înainte de a trece prin procesul și etapele interviului investigativ, este esențial să apreciezi și să accepți „regula de aur” a interviului. Este o regulă ușor de înțeles, dar poate fi mai greu de aplicat permanent în practica ta profesională, în fața unor presiuni interne și externe de a o ocoli sau încălca. Totuși, dacă vrei să devii un polițist eficient în interviu investigativ, care acționează într-un cadru legal, trebuie să o respecti.

Tortura nu funcționează

Există o cantitate considerabilă de dovezi științifice care arată că tortura și tratamentele inumane nu funcționează. Prin ele nu se obțin informații precise ori de încredere, acestea din urmă trebuind să constituie scopul polițistului interviuator. Efectul stresului asupra abilității cognitive a creierului face ca informațiile primite să nu fie de încredere, chiar când victimele pot să creadă că spun adevărul. Aceste descoperiri au fost confirmate nu numai de experimente solide, ci și de experiența practică a celor mai buni interviuatori, care au chestionat teroriști suspecți sau criminali înrăiți. Acestea au fost confirmate chiar de interogatori condamnați în instanța pentru folosirea torturii în scopul obținerii de informații și a recunoașterii vinovăției în sute de cazuri. Ei au recunoscut că informațiile obținute prin tortură nu erau credibile și nu se putea acționa cu încredere pe baza lor. Scopul torturii și al tratamentului inuman este cel mai adesea pur și simplu de a provoca suferință, afectând și negând demnitatea personală. Unii polițiști, în ciuda dovezilor copleșitoare care arată contrariul, cred încă în mod naiv că abuzul fizic sau psihic funcționează. El este, de fapt, contraproductiv. Este mult mai probabil ca folosirea torturii sau a tratamentelor inumane ori degradante să ducă la recunoașteri ale vinovăției din partea celor vulnerabili sau nevinovați, permițându-i adevăratului răufăcător să rămână în libertate. Legile pe care polițistul a jurat să le respecte vor fi încălcate, iar încrederea publicului în aparatul polițienesc va fi subminată. Nu poate exista respect sau sprijin pentru polițiști când aceștia nu respectă drepturile omului, demnitatea umană și legea.

Cum să tratezi un suspect

Există garanții fundamentale consacrate împotriva relelor tratamente aplicate persoanelor aflate în custodie. Cum suspectul este deja în stare de detenție, trebuie să te asiguri că aceste garanții funcționează. Chiar dacă suspectul se află în custodie de mai mult timp, să nu presupui că aceste garanții i-au fost deja aplicate: nu strică să verifici. Dacă nu i-au fost aplicate, atunci trebuie să iei măsuri. Astfel va fi mult mai probabil să-ți îmbunătățești șansele

De ce să folosești tehnicile de interviuare investigativă?

- ▶ Ele ajută la informarea direcției investigații. Aceasta poate rezulta în acuzarea solidă a unui suspect sau în eliberarea unei persoane nevinovate, servind astfel mai bine scopurile justiției.

de succes în obținerea de informații, deoarece vei construi o legătură cu suspectul, demonstrându-i respect pentru drepturile sale și pentru lege.

Asigură-te că suspectului i s-a oferit ocazia să anunțe pe cineva la alegerea lui despre detenție și de asemeni ocazia să contacteze un avocat. Întreabă de asemenea dacă suspectul știe că are dreptul să fie examinat de un doctor la alegerea sa, chiar dacă a fost examinat de un doctor propus de poliție.

Ține minte că un suspect nu trebuie supus unor lungi perioade de chestionare fără pauze și fără să i se ofere mâncare și băutură adecvate. Suspectului trebuie să i se permită o perioadă continuă și neîntreruptă de minim 8 ore din 24 în care să poată dormi, dacă dorește, sau să se relaxeze în diferite feluri. Deși nu trebuie să manipulezi perioadele de pauză pentru a cauza un stres nerezonabil suspectului, poți să decizi în mod tactic să faci pauză în timpul unui interviu, dacă ai nevoie să urmărești o informație ori să conduci o anchetă suplimentară. Trebuie să știi de asemenea că dacă suspectul este asistat de un consilier juridic, acesta poate cere o pauză pentru a se consulta cu clientul său, ori suspectul însuși poate solicita o astfel de consultare privată. Nu ești obligat să accepți această solicitare, dacă aceasta nu este în interesul anchetei în acel moment. Trebuie să iei această hotărâre în baza acestui fapt.

Chestionarea

Adu-ți aminte că un suspect poate avea anumite vulnerabilități și nevoi suplimentare de care trebuie să ții cont înainte de și în cursul interviului. Poate fi necesar ca suspectul să fie „însoțit” de un adult, diferit de consilierul juridic, de exemplu pentru a asigura interesele unui suspect care este copil ori este vulnerabil. Este o funcție polițienească principală să-i identifici pe cei care ar putea fi vulnerabili și să iei măsuri pentru a le oferi sprijinul adecvat.

Nu are niciun rost să intervievezi unui suspect care, din diferite motive, nu înțelege natura sau scopul întrebărilor pe care vrei să i le pui. Acest lucru poate

- ▶ Îmbunătățirea aflării informațiilor și probelor va întări cazurile procuraturii și va evita orice risipă inutilă de resurse ale poliției și justiției penale.
- ▶ Aceasta va avea ca rezultat creșterea încrederii publicului în profesionalismul și eficiența poliției, în respectarea drepturilor omului, câștigând astfel un mai mare sprijin și respect.

fi temporar, când suspectul este sub influența drogurilor sau alcoolului, ori într-o stare de stres sau șoc. Ar putea fi nevoie de o „pauză”, când suspectul este prea tulburat ca să continue și este nevoie de o întrerupere a chestionării. Fii conștient că starea mintală și fizică a suspectului se poate schimba și este posibil să se ivească situații, în timpul interviului, când suspectul are nevoie de îngrijire medicală, chiar dacă anterior a fost într-o stare bună. Suspectul poate suferi de disabilități de învățare sau de funcții sociale deficitare, care îi pot afecta capacitatea de a da răspunsuri pe deplin informate, sau de a înțelege corect sensul ori semnificația întrebărilor care i se pun. Suspecții pot fi chestionați atunci când înțeleg pe deplin semnificația întrebărilor. Totuși, și atunci când aceasta nu se întâmplă, pot exista circumstanțe excepționale când chestionarea imediată poate fi justificată, de exemplu când viața sau proprietatea sunt în pericol, ori când există riscul ca dovezile să se piardă sau răufăcătorii să scape. Circumstanțele individuale ale cazului trebuie să conducă la decizia ta, dar trebuie întotdeauna să ai în vedere și binele suspectului.

Citirea suspectului – Atenționare

Unor polițiști le place să menționeze „instinctul” lor, și se mândresc cu abilitatea de a citi limbajul corpului și alte indicii pentru a-și dea seama dacă un suspect minte și chiar dacă este vinovat de un anumit delict. Acest lucru este total contrar deschiderii care se cere de la un investigator profesionist. Te poate conduce la ignorarea sau devalorizarea unor informații semnificative care dezaprobă sau se opun unor concepții nefondate. Nu te baza pe capacitatea de a identifica înșelăciunea, ci mai degrabă descoperă și urmează dovezile. Lipsa unor dovezi împotriva unui anumit suspect nu trebuie văzută întotdeauna ca o problemă, în schimb se poate dovedi utilă. Absența unor dovezi concrete poate sugera posibilitatea unui alt vinovat, sugerând astfel necesitatea unei noi direcții a investigației.

Un polițist care nu păstrează o minte deschisă, ci crede în schimb că „știe” adevărul este mai înclinat să caute justificarea vederilor sale forțându-l sau amenințându-l, ori manipulându-l în vreun fel pe suspect să își recunoască vinovăția. Concentrând prea multă energie și interes pe obținerea unei recunoașteri poate împiedica mintea polițistului de a căuta alte informații care ar putea arăta că vina se află în altă parte. Chiar dacă un polițist poate observa în mod corect că un suspect minte, motivele acestui „neadevăr” pot fi complexe. Pot să aibă legătură cu vina, dar pot și să fie cauzate de altceva, inclusiv de frică, zăpăceală, dorința de a-i fi pe plac anchetatorului, sau pur și simplu o obligație de a răspunde la întrebări, chiar atunci când suspectul nu știe răspunsul corect.

Interpretarea comportamentului cuiva prin formule stereotipe ori clișee nu prezintă încredere și trebuie evitată. Polițiștii trebuie să rămână imparțiali și să aibă mintea deschisă!

Siguranța vinovăției

Ar fi naiv să nu acceptăm faptul că vor exista ocazii când un individ este intervievat de poliție în asemenea circumstanțe când informațiile și dovezile existente indică o mare probabilitate de vinovăție în comiterea unei infracțiuni. Acest lucru nu subminează și nu necesită o schimbare dramatică în abordarea investigatorului, deoarece o minte deschisă rămâne un factor esențial în interviuarea investigativă. Cunoașterea anumitor fapte va influența natura întrebărilor, dar nu și etapele sau procesul interviului, și nici nu trebuie să excludă alte posibilități ori explicații. În plus, pe tot parcursul interviului, încă trebuie să construiești și să menții o legătură cu suspectul și mai ales trebuie să continui să-l tratezi cu respect și demnitate. Polițiștii sunt obligați să-i chestioneze pe toți suspectii ținând cont de prezumția de nevinovăție. Numai o hotărâre judecătorească poate spune altceva. Au existat multe cazuri când polițiștii au crezut că un suspect este vinovat și l-au chestionat numai pentru a dovedi acest lucru, în loc să încerce să descopere adevărul faptelor întâmplate. Aceasta a dus la forțarea unor recunoașteri a vinovăției din partea unor suspecti, ca după un timp să se descopere, adesea prin intermediul dovezilor fizice sau de medicină legală, că suspectul respectiv era total nevinovat.

Înregistrarea unui interviu

Este recunoscut faptul că înregistrarea interviului pe suport audio sau video are multe avantaje pentru poliție. Deși trebuie ca cineva să ia notițe în timpul interviului (de preferat un al doilea interviuator, nu cel principal), scopul notelor este de a permite o abordare structurată privind clarificarea problemelor ivite din relatarea suspectului pe timpul chestionării. Intervievatorul nu poate să scrie totul, mai ales că atenția sa va fi parțial îndreptată spre ceea ce suspectul continuă să spună și spre comportamentul acestuia. În plus, o înregistrare electronică oferă dovezi verbale a ceea ce se spune și nu poate fi negată. Ea îi permite interviuatorului să se concentreze mai mult pe ascultarea activă a relatării suspectului și să încurajeze mărturia. Înregistrarea însăși poate fi revăzută ulterior de către polițiști și poate ajuta la identificarea unor puncte scăpate inițial în cursul interviului și asupra cărora se poate reveni. Înregistrarea nu numai că poate clarifica orice dispută, dar oferă și un nivel de protecție pentru polițiști privind conducerea interviului, deoarece poate furniza dovezile necesare pentru respingerea oricăror acuzații malițioase sau nefondate de abuz în serviciu.

Mai există și beneficiul suplimentar că înregistrările audio și/sau video ale interviurilor oferă protecție persoanelor chestionate în custodia poliției. Adesea, simplul fapt că interviurile sunt înregistrate reprezintă un stimul puternic pentru polițiști de a participa la instruire și a căpăta abilități mai bune de interviuare. Înregistrarea poate fi o resursă utilă, așa cum se va vedea în faza „evaluării” interviului, nu numai pentru a ajuta la direcția investigației, ci și pentru că oferă o resursă de cunoaștere în dezvoltarea profesională a polițiștilor.

Asigurări

- ▶ Toate interviurile trebuie înregistrate iar suspectul are dreptul să primească o copie a procesului verbal al interviului.
- ▶ Toți suspectii trebuie să aibă dreptul la consiliere juridică pe perioada custodiei și trebuie informați în legătură cu acest drept înainte de interviu.
- ▶ Trebuie acordată atenție nevoilor speciale ale suspectilor vulnerabili în virtutea abilităților lor mintale sau fizice (și oricăror datorii impuse interviuatorilor prin legislația națională).
- ▶ Suspecților trebuie să li se permită perioade adecvate și continue de odihnă și suficiente gustări.

Recunoașterea vinovăției

Biroul Înaltului Comisar ONU pentru drepturile omului subliniază în broșura „Standarde și practici ale drepturilor omului pentru polițiști” că polițistul „nu trebuie niciodată să caute sau să se bazeze pe recunoașterea vinovăției ca fundament pentru un caz. Mai degrabă, scopul unei investigații este să asigure dovezi independente”. Polițiștii mai sunt sfătuiți să „studieze și să folosească cele mai moderne tehnici de interviu”, ceea ce constituie chiar scopul acestui ghid. Prea adesea polițiștii, din cauza lipsei cunoștințelor, a instruirii și altor resurse, depind de recunoașterea vinovăției pentru rezolvarea cazurilor. Cum s-a menționat mai devreme, polițiștii pot astfel să răspundă presiunii pentru a obține aceste recunoașteri ale vinovăției, folosind tehnici abuzive în locul abilităților investigative pentru descoperirea adevărului.

▶ Suspecții care așteaptă interviul trebuie găzduiți în condiții sanitare, cu spațiu, lumină, căldură și ventilație corespunzătoare, și trebuie să aibă un scaun sau un pat pe care să se odihnească.

Nu există obstacol în calea acceptării unei recunoașteri a vinovăției. Totuși, există câteva avertizări importante. Polițiștii trebuie să fie conștienți că anumiți indivizi sunt susceptibili și vulnerabili. Acest lucru îi poate conduce la recunoașterea unor infracțiuni pe care nu le-au comis. În alte cazuri, indivizii pot recunoaște doar pentru a proteja pe altcineva. De aceea, polițiștii trebuie să caute întotdeauna dovezi care pot sprijini sau contesta veridicitatea oricărei recunoașteri a vinovăției. Aceasta se poate dovedi util și când o persoană își retrace ulterior mărturia, iar polițiștii nu s-au bazat exclusiv pe ea.

Răufăcătorii pot recunoaște fapta dacă se simt vinovați și doresc să explice ce s-a întâmplat și de ce, sau vor să-și justifice acțiunile într-un fel sau altul. Alții pot recunoaște deoarece greutatea dovezilor împotriva lor este atât de mare încât nu au altă opțiune, și prin recunoașterea vinovăției speră să primească o sentință mai ușoară la proces, ori alte facilități. Iar alții pot recunoaște atunci când presiunea privării de libertate și forța interviului poliției sunt atât de mari încât fac din recunoaștere o ușurare, prin încetarea chestionării. Această din urmă dinamică îi poate face să recunoască pe cei total nevinovați, dar foarte vulnerabili. Aceasta se întâmplă îndeosebi când polițiștii folosesc metode opresive. Indivizi foarte impresionabili pot fi convinși, prin manipulare și reprezentări greșite, că sunt într-adevăr vinovați. Acest lucru subliniază necesitatea de a căuta dovezi care să sprijine, sau altfel să submineze, recunoașterea vinovăției.

Suspectul tăcut

Trebuie să te aștepți la o multitudine de comportamente din partea suspectilor, de la acceptare la non-cooperare, de la a fi foarte prietenoși la abuz și chiar agresivitate. În contextul interviului, poate fi foarte frustrant pentru un polițist să se confrunte cu un suspect care nu spune nimic. Suspectul poate închide ochii, se poate uita într-un punct fix, sau chiar încercă să-și întoarcă scaunul sau corpul în altă parte pentru a evita total contactul vizual. În aceste condiții, trebuie să continui a-l chestiona pe suspect. Întrebările trebuie să fie relevante, dar nu trebuie să se repete până la punctul când chestionarea devine opresivă. Ține minte că tăcerea suspectului nu are nicio legătură cu stabilirea vinovăției sau inocenței și nu trebuie să afecteze prezumția de nevinovăție. Este doar alegerea suspectului de a-și exercita un drept. Un suspect nu poate fi obligat să depună mărturie împotriva sa or să-și recunoască vina.

Nu lăsa comportamentul tăcut să devină frustrant sau să te îndepărteze de standardele profesionale. Nu striga, nu folosi un limbaj ofensiv sau nerespectuos și nu te înfură. Trebuie să accepți că vor fi momente când, indiferent ce abilități ai și indiferent ce metode folosești, un suspect poate alege să rămână tăcut. Aceasta nu se reflectă asupra capacității sau eficienței tale ca polițist.

Un suspect poate folosi răspunsuri scurte sau tăioase precum „habar n-am”, „nu comentez” ori „nu știu”. Și acest lucru poate fi frustrant și nu îți dă nicio indicație dacă va răspunde în același fel la toate întrebările tale, deși aceasta poate deveni clar în scurt timp.

Trebuie să-i reamintești suspectului de delictele pentru care este bănuit și că aceasta e ocazia sa de a prezenta faptele cu cuvintele sale. Dă-i suspectului timp să se gândească la întrebări. Chiar dacă nu răspunde, sau răspunde tăios, dă-i timp să mai reflecteze și nu pune imediat o altă întrebare. Amintește-i suspectului că, deși poate alege să nu răspundă la unele întrebări, pot exista alte întrebări pe parcursul interviului la care poate dori să răspundă, așa că trebuie să le asculte pe toate și să se gândească la ocazia pe care o are să răspundă la ele. Poți încerca să stimulezi un răspuns referindu-te la dovezile pe care deja le ai. Acestea pot indica vinovăția suspectului și îl pot determina să răspundă la invitația ta și să explice existența dovezilor cu cuvintele sale. Chiar dacă suspectul a tăcut pe tot parcursul chestionării, amintește-i întotdeauna că vei încheia interviul întrebându-l dacă are ceva de spus ori de întrebare.

Nu uita regula de aur, anume că în nicio situație nu trebuie să folosești forța sau amenințările, și nici chiar încercări de a-l încuraja pe suspect să vorbească dacă el alege să-și exercite dreptul de a rămâne tăcut.

Testarea practică

Prea adesea succesul în instruirea poliției se măsoară prin existența unui curs de pregătire, nivelul de prezență și absolvire, sau numărul de participanți. Desigur, este foarte posibil ca polițiștii să participe la aceste cursuri și fie să nu dobândească abilitățile și cunoașterea necesare, fie să se dezică rapid în practica profesională de ceea ce au învățat în clasă. De aceea este nevoie ca polițiștii să fie evaluați în cursul și la scurt timp după ce termină orice curs de interviu investigativ, cât și mai târziu (poate după 12-18 luni), pentru a se vedea dacă aplică în mod consistent cunoștințele, abilitățile și principiile dobândite. Un rol important îl au supravegherea corespunzătoare, sprijinul constructiv și feedback-ul pus la dispoziție interviuatorilor polițiști.

Este de bun augur să se creeze un climat de ajutorare și de învățare, în care polițiștii ne-experimentați să ceară interviuatorilor mai experimentați (inclusiv supervizori) să-i ajute în conducerea interviurilor în orice etapă a procesului. Poate fi uneori necesar să implici colegi mai experimentați în conducerea interviului. Acest lucru se aplică îndeosebi când persoana interviuată prezintă provocări speciale ori când cazul este de o natură mai gravă și mai complexă.

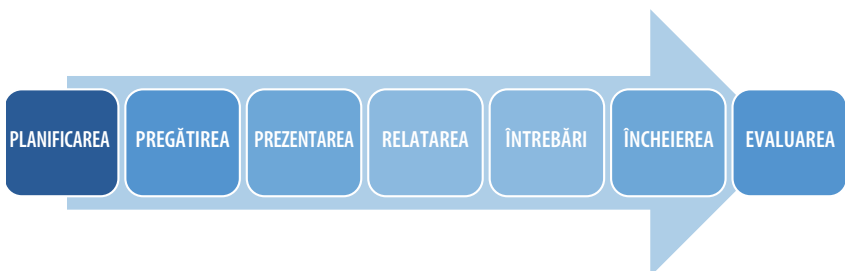
Procesul interviuării

Deși fazele sale discrete pot fi împărțite și etichetate diferit, există puțină variație în structura precisă a unui interviu investigativ bine structurat. După ani de practică a fost construit un cadru solid de chestionare, cuprinzând un număr de etape principale. Ele trebuie urmate într-un mod sistematic. Acest proces este prezentat mai jos, și deși pare să curgă într-o singură direcție, vor fi momente când investigatorul trebuie să se întoarcă la o etapă anterioară. Un exemplu ar fi când, în timpul chestionării, suspectul își schimbă povestea și își recunoaște vinovăția, în fața unor dovezi provocatoare prezentate de interviuator. Acest lucru va necesita întoarcerea la faza „relatării” și invitarea suspectului să dea o nouă explicație faptelor întâmplare. Totuși, succesul ori insuccesul fiecărei etape va influența semnificativ următoarea fază. Fiecare etapă este prezentată separat mai jos.

Brève remarque sur l'établissement d'une bonne relation

Ca interviuator este esențial să stabilești și să menții o legătură cu cei pe care îi chestionezi. Aceasta înseamnă că adopți o abordare deschisă, care-l tratează pe celălalt cu respect și nu este influențată de convingerile personale. Această abordare arată un interes real în persoana interviuată. Nu înseamnă că îl alegezi pe cel chestionat sau că îi împărtășești valorile și concepțiile. Sentimentele tale personale nu trebuie să te afecteze ori să stea în calea construirii unei legături bazate pe încredere, care s-a dovedit a-i motiva pe cei chestionați, chiar și pe teroriști înrăiți, să divulge informații exacte și importante. Legătura este un element fundamental pentru o bună interviuare.

Construirea legăturii este esențială. Interviuatori pricepuți, cu experiență în lucrul cu cei mai înrăiți infractori, inclusiv teroriști, accentuează cu toți necesitatea de a construi o legătură pentru a obține informații. Nu confunda „legătură” cu simpatia personală pentru delincenții chestionați. Caută ocazii de a empatiza cu suspectul, când de exemplu se referă la dificultăți de a relata întâmplări sau la presiunea pe care o simte în timpul interviului, ceea ce îți va permite să-ți exprimi înțelegere față de el.

Planificarea

Planificarea adecvată constituie baza conducerii unui bun interviu. Este esențial să știi exact ce vrei să obții de la un interviu – care sunt scopurile tale. Ar putea să fie nevoie să testezi anumite informații pe care le ai deja. S-ar putea să existe anumite aspecte ale infracțiunii pe care încerci să le clarifici sau să le dovedești. Sau vrei să stabilești dacă un alibi solid există. Poate cauți dovezi suplimentare și vrei să știi cum se pot asigura. A fi pregătit crește probabilitatea să obții de la suspect informațiile de care ai nevoie. Dacă nu ești pregătit, este probabil să te „poticnești” pe parcursul interviului și să insuflă o lipsă de încredere și de siguranță în ceea ce faci. Indiferent cât de puțin timp crezi că ai, trebuie întotdeauna să găsești timp pentru a te pregăti.

Pentru început, asigură-te că ai cât mai multe cunoștințe despre infracțiunea investigată. Aceasta include nu numai circumstanțele cazului, ci și toate informațiile disponibile (medicină legală, declarații, opinii ale experților) și cunoașterea definiției juridice a infracțiunilor investigate, inclusiv probele necesare pentru a justifica acuzarea. Trebuie de asemenea să știi cât mai multe despre istoricul suspectului, inclusiv cazierul său.

Trebuie să te adaptezi, deoarece se pot întâmpla spontan anumite lucruri pe parcursul interviului care să te oblige să gândești și să acționezi pe loc, posibil să îți schimbi tactica. Este de obicei mai bine să existe doi interviuatori, dintre care unul să fie de preferință femeie, dacă interoghezi un suspect femeie. Totuși, acest lucru necesită planificare și punere de acord în privința rolului fiecăruia: cine face introducerea, cine oferă informațiile, cine conduce, când poate celălalt să intervină, etc. Trebuie să plănuiești cum să-i răspunzi suspectului dacă neagă vinovăția, o recunoaște, sau pur și simplu refuză să coopereze și rămâne tăcut. Dacă suspectul neagă implicarea, este pentru că pretinde a fi fost în altă parte la momentul respectiv, sau susține că a fost greșit identificat, ori va folosi apărări (de exemplu, bunurile furate erau ale lui, a fost un caz de auto-apărare, a acționat în mod corect, dar a fost informat greșit)? Trebuie să iei în considerare răspunsuri posibile din parte suspectului și cum să te raportezi la ele în căutarea „adevărului”. Plănuiește dezvoltarea probelor. În ce moment este mai bine să-i spui suspectului ceva de care știi dinainte și să îi provoci răspunsul?

Pregătirea

Pregătirea înseamnă de asemenea să fii gata din punct de vedere psihologic pentru interviu. Trebuie să faci față în mod pozitiv comportamentului suspectului, chiar când acest lucru poate fi frustrant sau provocator. Trebuie să te concentrezi pe menținerea legăturii și pe crearea unui mediu care să-ți permită să-ți atingi scopul. Trebuie de asemenea să fii atent la propriile emoții și sentimente și să le controlezi astfel încât să nu împiedici desfășurarea interviului. Ține minte că interviewerul principal poate ceda locul colegilor săi atunci când personalitatea ori temperamentul său pare să împiedice crearea legăturii cu suspectul. Pregătirea mai presupune crearea unui mediu fizic optim, cu resurse disponibile, în care să fie condus interviul. Trebuie să te gândești la locul interviului: de exemplu, cum să aranjezi camera pentru interviu și să ai materialul sau echipamentul de înregistrare corespunzător. Chiar și așezarea pe scaune trebuie gândită bine și se poate schimba în funcție de persoanele care sunt în cameră într-un anumit moment, de ceea ce încerci să obții și de caracteristicile sau cerințele suspectului însuși.

Trebuie să te asiguri că nu există nimic care să te distragă, pe tine sau pe suspect, în timpul interviului și că încăperea este liniștită, privată și necirculată.

Nu trebuie să permiți să fii distras ori deranjat de prezența unei a treia persoane, precum consilierul juridic, interpretul ori un adult însoțitor, în cazul minorilor. Aceste persoane au un rol bine definit, pe care trebuie să-l ai în vedere în faza de pregătire și pe care să-l clarifici împreună cu ele.

Prezentarea

Ține minte că trebuie să stabilești și să menții legătura și că aceasta începe de la prima întâlnire cu suspectul. Ea va fi ajutată de interesul și grija pe care le arăți pentru bunăstarea sa. Nu încerci să fii „prietenul” suspectului; ci îl tratezi astfel încât să vadă că îl respecti ca persoană și că înțelegi stresul și problemele legate de situația în care se află.

- ▶ Prezintă-te cu numele și gradul și menționează-i și pe ceilalți polițiști sau oficiali prezenți. Explică rolul tău și al lor în timpul interviului.
- ▶ Explică-i suspectului de ce este interviuat. În funcție de legislația națională, ai putea să îi avertizezi. Fie că acest lucru este valabil sau nu, nu uita să-l informezi pe suspect, în termeni clari și într-o limbă pe care o înțelege, despre infracțiunile de care este bănuit și despre subiectul interviului.

- ▶ Explică ce se va întâmpla pe parcursul interviului, adică felul în care va fi condus interviul. Trebuie de asemenea să-l informezi pe suspect că ar putea fi chestionat și în legătură cu alte probleme care s-ar putea ivi în timpul interviului pentru a fi lămurite anumite fapte.
- ▶ Explică-i ce drepturi are, inclusiv dreptul la un consilier juridic, și măsura în care aceasta se aplică, conform legislației naționale.
- ▶ Întreabă-l pe suspect dacă are întrebări la acest moment sau dacă are nevoie de ceva (precum o pauză de toaletă ori apă). În special, fii sigur că înțelege ce spui.
- ▶ Toate acestea, într-o manieră clară, inteligibilă, deschisă și respectuoasă, pentru a stabili legătura necesară cu suspectul.

Relatarea

După ce ai terminat introducerea și ai verificat dacă suspectul înțelege pe deplin ce se așteaptă de la el, trebuie să-i oferi ocazia să prezinte o relatare detaliată și neîntreruptă. Aceasta trebuie să includă explicația sa privind orice informații care ar sugera că este responsabil pentru infracțiunea aflată sub investigație. Dă-i suspectului timp să reflecteze în timpul relatării și nu încerca să umpli imediat „spațiul” creat de vreo pauză. Să-i permiți un moment de tăcere poate fi o metodă eficientă, dacă este folosită adecvat, de a-l încuraja pe interviuat să extindă relatarea și să adauge detalii suplimentare evenimentelor. Este important să-l încurajezi pe suspect să-și continue relatarea și să nu-l întrerupi, chiar și când te îndoiești deja de adevărul sau exactitatea anumitor elemente. Ține minte că îi permiți suspectului să prezinte relatarea „lui”, aceasta furnizând informații care pot fi verificate mai târziu și pot indica vinovăția sau nevinovăția sa.

Vei avea nevoie de o înregistrare a acestei relatări, nu numai ca probă, ci și ca să-ți permită să mergi înapoi la punctele critice ale povestirii, pe care ulterior le vei clarifica sau disputa, dacă detaliile sunt în contradicție cu alte informații pe care le ai deja în posesie. Poți să te asiguri că suspectul este conștient de propriile afirmații repetându-i un rezumat a ceea ce a spus. Dă-i posibilitatea să fie de acord cu rezumatul sau să-l corecteze, dacă simte nevoia să o facă.

Ține minte că limbajul trupului tău și simple comentarii îl pot încuraja pe suspect să ofere o relatare mai detaliată și mai completă. Aceasta include anumite semne de interes pe care poți să i le arăți, împreună cu faptul că ascuți cu interes ce are de spus. Aceasta se poate exprima prin simpla înclinare a capului sau comentarii de genul „e interesant”, sau „înțeleg”.

Întrebări

Din relatarea suspectului vei identifica porțiuni care te vor îndemna să îi soliciți detalii suplimentare. Ai putea avea nevoie de mai multe informații din partea lui, care să clarifice anumite lucruri neclare sau echivoce. Pe măsură ce îi ceri subiectului să explice mai departe trebuie să continui să te concentrezi pe folosirea întrebărilor deschise, pentru a obține cât mai multe informații, fără să îi sugerezi ori să-i forțezi răspunsurile. La început poate nu trebuie să-l provoci pe suspect, ci mai degrabă să-i arăți că ai nevoie de mai multe informații și că ar trebui să continue până simte că și-a terminat relatarea. După aceasta, îți vei expune propriile puncte de vedere, deoarece vei avea un număr de dovezi de stabilit privitor la infracțiune. Vei dori să prezinți probe care nu au fost încă explicate de suspect în relatarea sa și să îi ceri explicații, de exemplu: de ce se afla la locul infracțiunii, de ce amprentele sale erau pe clanța ușii sau de ce bunurile furate se aflau în mașina lui. Poți și să prezinți dovezi concrete sau fotografii pe parcursul chestionării, de pildă: „Recunoști această șurubelniță?” Îți vei fi pregătit deja „exponatele” și vei fi plănuțit cum să le introduci în interogare. Dacă îți folosești tactic informațiile îi vei da suspectului ocazia să „explice” ce s-a întâmplat înainte de a-i dezvălui dovezile. De exemplu, dacă amprentele sale au fost găsite la locul unei infracțiuni care a avut loc într-o marți, ai putea să-l întrebi cum și-a petrecut acea zi. Recunoaște că a fost în acel loc, sau pretinde că a fost altundeva? Dacă începi prin a spune „ampreentele tale au fost găsite la locul infracțiunii”, atunci el ar putea construi un motiv care să explice aceasta. Ține minte că trebuie să fii întotdeauna deschis. Trebuie să ascuți ce are de spus suspectul din explicațiile lui, în loc să presupui că știi motivul acțiunilor sale. Suspectul poate avea o explicație plauzibilă și inocentă care să se potrivească în mod egal tuturor faptelor. După aceasta poți încerca să mergi mai departe și să explorezi zone unde există discrepanțe între relatarea făcută de suspect și dovezile sau informațiile pe care tu deja le deții. Aceste puncte vor avea o anumită valoare probatorie care să ajute la dovedirea vinovăției sau nevinovăției suspectului. O metodă este să începi cu punctele cu valoare mai scăzută și să continui cu cele cu valoare probatorie mai mare.

Va fi nevoie să hotărăști în ce mod vei căuta clarificări pentru informațiile contestate. Aceasta va depinde în parte de înțelegerea suspectului și de relația pe care ai construit-o în timpul interviului. Un exemplu ar fi când suspectul a spus că era într-un loc – X, dar tu ai un martor care l-a văzut într-un alt loc – Y. Poți alege să-l confrunți direct pe suspect, zicând: „Nu e adevărat. Știm că erai în locul Y. De ce nu recunoști?” Deși aceasta l-ar putea conduce pe suspect să recunoască, el ar putea și nega, fiind astfel mai greu pentru el să recunoască

Scurtă notă privind construirea legăturii

Trebuie să fii atent cum să-ți formulezi întrebările deoarece acest lucru va avea un impact direct și semnificativ asupra naturii răspunsurilor pe care le vei primi. Ca regulă generală, întrebările tale trebuie să fie clare și concise, pentru că nu vrei să-l zăpăcești pe suspect folosind jargonul sau exprimând în același timp un număr de puncte separate și distincte.

Există mai multe tipuri diferite de întrebări: cu sfârșit deschis; închise; cu alegeri forțate; multiple; ghidate.

- ▶ Întrebările cu sfârșit deschis sunt cele care îi permit suspectului să dea răspunsuri mai lungi, mai detaliate și nu sunt direcționate de interviewer. Acestea pot fi întrebări de genul „Ce s-a întâmplat?” ori întrebări care încep cu „spune”, „explică” sau „descrie”, în legătură cu o întâmplare sau situație.
- ▶ Întrebările închise solicită răspunsuri mai clare și distincte. De exemplu: „La ce oră?”, „Cine mai era prezent?”, „Unde locuiește?”. Astfel de întrebări permit un control mai strâns și sunt folositoare când suspectul a omis informații de care ai nevoie. Totuși, ele pot limita cursivitatea relatării.
- ▶ Întrebările cu alegeri forțate restrâng mult răspunsurile posibile la cele pe care le determini tu. Întrebarea poate fi „Era o pușcă sau un pistol?”, când arma era o carabină. Suspectul poate pur și simplu să aleagă una dintre variante pentru a-i face pe plac interviewerului ori poate să meargă mai departe. Trebuie să le eviți, pentru că nu sugerează o minte deschisă și pentru că răspunsurile pot să se afle în afara celor așteptate. Nu limita interviul în acest fel.
- ▶ Întrebările multiple sunt atunci când interviewerul pune mai mult de o întrebare în același timp. Acest lucru poate să-l încurce pe interviuat și să provoace răspunsuri la fel de confuze. Un exemplu ar fi: „Când a spus asta și ce a făcut și cine mai era prezent?”
- ▶ Întrebările ghidate sunt cele care provoacă un anumit răspuns și pot fi considerate ca manipulative. Un exemplu ar fi să întrebi: „Ai vrut să-l rănești, nu-i așa?” Ele pot conduce suspectul în punctul în care e de acord cu ce s-a sugerat, chiar când nu e sigur ori nu-și amintește exact.

mai târziu, iar legătura ar putea începe să se deterioreze, făcându-l mai puțin dispus să divulge alte informații. Poți însă să tratezi aceeași discrepanță spunând: „Avem o problemă aici, pentru că există un martor foarte serios care te-a văzut în Y în momentul când tu spui că erai în X. Poate putem explica asta? Poate ai vrea să spui altceva, care ne-ar putea lămurii?” În acest exemplu, folosirea lui „noi” ajută la menținerea legăturii și dă impresia că tu și suspectul lucrați împreună pentru a clarifica ce s-a întâmplat de fapt. Poți să revii la relatarea suspectului, în timp ce este încă în contradicție cu dovezile prezentate, folosind întrebări închise, de exemplu: „Încă mai susții că nu erai în locul Y?” Suspectul își va da seama de greutatea probei împotriva sa pe măsură ce o dezvăluie strategic în cursul interviului. Aceasta îl poate convinge că recunoașterea vinei este cea mai bună opțiune. Dacă suspectul își recunoaște vina, trebuie să-i permiți să facă o nouă relatare și să sprijini o dezvăluire nouă și precisă folosind întrebări deschise și dovezi, după caz.

Trebuie să rămâi calm, sigur pe tine și politicos pe tot parcursul interviului. Chiar dacă trebuie să contești cu tărie elemente din relatarea făcută de suspect, fă-o fără ostilitate sau agresivitate.

Încheierea

Încheierea interviului reprezintă o etapă importantă și nu trebuie făcută repede în speranța că interviul se termină atunci când chestionarea este completă. Există un număr de puncte importante de rezolvat. Primul este să-l întrebi pe suspect dacă are ceva de adăugat la relatare, ceva de clarificat sau dacă are întrebări de pus. Ține minte că poate fi nevoie ca suspectul să fie interviuat din nou, deci e important să menții legătura și o relație profesională, respectuoasă. La acest punct, dacă știi deja, informează-l despre ce intenționezi să discuțați în următorul interviu.

Evaluarea

La sfârșitul interviului, prima evaluare pe care o vei face se referă la obiectivele pe care ți le-ai fixat pentru interviu în faza planificării, dacă le-ai realizat sau nu. Vei stabili ce acțiuni sunt necesare acum pentru a merge mai departe cu investigația în lumina relatării suspectului, răspunsurilor sale la întrebări și a informațiilor pe care le deții deja. Ar putea fi nevoie de întrebări suplimentare pentru a testa veridicitatea afirmațiilor făcute, a testa apărările oferite sau a localiza și asigura probele, inclusiv alți martori sau suspecti potențiali. Ar putea

fi nevoie de încă un interviu și trebuie să te gândești cum să-l pregătești în condiții optime.

Faza evaluării reprezintă de asemenea o ocazie pentru performanța ta proprie. Aceasta nu include numai critici la lucrurile care nu au mers bine și cărora trebuie să le acorzi atenție, ci și un sentiment de mândrie pentru ce ai realizat și vei continua să faci. Astfel de evaluări sunt îmbunătățite când ai acces la evaluarea unui partener priceput, al cărui feed-back poate fi inclus în planul tău de dezvoltare profesională și de stabilire a obiectivelor personale.

Concluzie

Dobândirea și aplicarea de abilități de interviu investigativ pot fi atât complexe cât și provocatoare. Este nevoie de folosirea unor capacități de comunicare sporite și de abilitatea de a fi deschis și plin de compasiune, chiar și în cele mai solicitante situații. Intervievatorii trebuie să fie capabili să plănuiască, să structureze și să arate disciplină în orice moment. Trebuie să știe să își privească activitatea cu un ochi critic și să fie dispuși să înțeleagă procese psihologice complexe. Chiar după ce au fost dobândite, aceste abilități pot fi ușor pierdute sau tocite dacă nu sunt prețuite, încurajate, promovate sau asigurate calitativ de polițiștii supervizori sau experimentați.

Totuși, așa cum demonstrează acest ghid, îmbunătățiri semnificative în tehnici de interviu se pot dobândi prin însușirea unor pași simpli, dar esențiali. Toți polițiștii pot beneficia de vasta cantitate de cercetare științifică și de experiența unor persoane experimentate care au ajutat la această abordare de succes în investigația infracțiunilor.

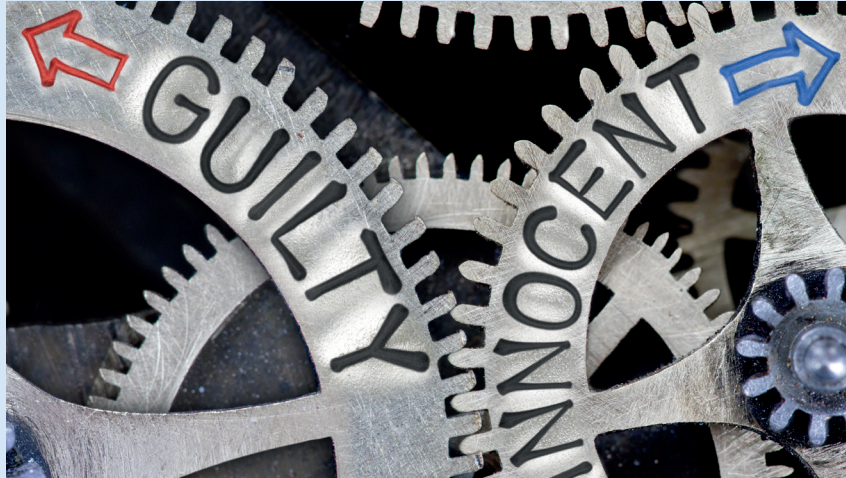
Polițiștii sunt oameni pragmatici. În îndeplinirea răspunderilor lor profesionale ei vor să știe ce anume funcționează. Acest ghid arată „ce funcționează” și le oferă polițiștilor o resursă de bază pentru ca interviu investigativ să aibă succes. Desigur, el nu poate să-i facă pe toți polițiștii niște specialiști în interviu investigativ. Totuși, el oferă o bază solidă de la care polițiștii să aducă metode încercate și testate în practica lor profesională. Aceasta nu numai că va spori eficiența poliției în anchete, dar îi va permite polițistului să acționeze respectând drepturile omului, lucru pe care toți cetățenii îl doresc și îl merită.

Poliția într-o democrație și într-un stat de drept

Este un lucru acceptat că cele mai multe infracțiuni sunt rezolvate pe baza informațiilor primite de la comunitate. Atunci când poliția se bucură de respectul și încrederea comunității și a tuturor grupurilor diverse care formează comunitatea, aceste informații vor veni neîncetat. Fără ele, polițiștii vor depinde în mod disproporționat de mărturisiri, pentru a rezolva cazurile. Odată cu această dependență, va apărea pericolul aplicării durităților, acceptării mărturiilor false și încălcării drepturilor omului, sub presiunea, reală sau percepută, de a rezolva infracțiunile. Succesul poliției în detectarea infracțiunilor este strâns legat de relația ei cu publicul.

Intervievatorii de valoare sunt esențiali în efortul de a-i aduce pe răufăcători în fața justiției, dar contribuția lor potențială la rezolvarea infracțiunilor va fi sever limitată fără sprijinul martorilor și victimelor — simpli cetățeni, care sunt dispuși să ajute la aplicarea justiției. Ei vor face acest lucru dacă cred în corectitudinea sistemului de justiție și în eficiența profesională și integritatea unui aparat polițienesc imparțial și uman. A susține o interviuare investigativă profesionistă și respectuoasă poate fi un element esențial în dobândirea încrederii și respectului pentru statul de drept ale comunității.

Principiile interviuării investigative

Scopul este de a obține informații complete, exacte și de încredere

- ▶ Scopul interviului este de a obține o relatare completă, adevărată și precisă a celor întâmplate și alte informații pertinente pe care cel interviuat le cunoaște.

Să menții o minte deschisă, dar investigativă, care acceptă nevinovăția unei persoane până ce aceasta este dovedită vinovată

- ▶ Intervievatorul nu trebuie să lase vederile personale sau preconcepute să-l influențeze, ci trebuie să păstreze o minte deschisă. Aceasta va permite chestionarea relatărilor astfel încât să se obțină o versiune completă și de încredere. În acest mod, interviuatorul poate compara relatarea cu informațiile pe care le deține.

Comportă-te imparțial și cu respect pentru demnitatea tuturor

- ▶ Este esențial ca interviuatorul să se comporte întotdeauna într-o manieră profesionistă, respectând drepturile omului, și răspunzând persoanelor cu nevoi speciale.

Un suspect tacut poate fi chestionat totuși, căci ești obligat să anchetezi

- ▶ Intervievatorul trebuie să pună întrebări suspectului chiar când acesta refuză să răspundă. Suspectul poate pretinde mai târziu că nu i-au fost puse anumite întrebări. Aceasta este o ocazie pentru el să facă o relatare.

Poți să pui orice întrebări vrei, dacă acestea sunt pertinente pentru investigație

- ▶ Trebuie să anchetezi o infracțiune, de aceea ești liber să pui orice întrebare care este relevantă pentru rezolvarea cazului.

Nu ești obligat să accepți răspunsul dat și poți să persisti cu întrebările, dacă ele nu devin agasante

- ▶ Intervievatorul poate proba și disputa relatarea pentru a clarifica contradicții și neclarități, în căutarea unei relatări adevărate și precise.

Recunoaște că o mărturisire sinceră a vinovăției este benefică atât pentru sistemul de justiție cât și pentru victimă

- ▶ Deși trebuie să fi precut în privința posibilității unei recunoașteri false, recunoașterea vinei poate limita stresul victimei și poate face dreptate într-un mod mai eficient și în mai puțin timp decât un caz contestat la tribunal.

Inițiat de către Unitatea de Cooperare în domeniul Dreptului Penal al Consiliului Europei (DG1), acest scurt ghid introductiv este conceput în primul rând ca un instrument de formare pentru ofițerii de poliție implicați în interviuare, în special în ceea ce privește interviuarea suspecților. Scopul său de bază este de a promova aplicarea practicilor care respectă drepturile omului, pe parcursul etapei de interviuare a investigațiilor, subliniind astfel nu numai imperativele juridice și morale, ci și eficacitatea operațională a adoptării unei astfel de abordări.

Ghidul subliniază, în continuare, riscurile de a se baza doar pe mărturii nefondate ca mijloc de soluționare a cazurilor; pune accentul pe importanța crucială a menținerii unei minți deschise și a prezumției de nevinovăție; prezintă dovezi care arată lipsa de fiabilitate în folosirea mijloacelor opresive și a torturii în interviuarea suspecților; conține sfaturi practice privind modalități de interviuare a suspecților care să conducă în modul cel mai probabil la obținerea unor informații utile; și oferă ofițerilor de poliție mijloacele necesare pentru a-și structura și planifica în mod eficient interviurile de investigație.

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 47 de state membre, dintre care 28 sunt membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE